

venkelig paa det her omhandlede Forhold eller ikke, troer jeg, at det bedst vilde stemme overens med den Stilling, som Lovgivningsmagten maa indtage, ligeoverfor Lovfortolkningsspørgsmaal, ikke at udtale sig bestemt i denne Retning. Jeg vil nødig udtale mig videre om dette Punkt, da det er af de Ting, som man her ikke just holder af at høre, men det er dog ganske vist, at det, at fortolke en Lov, i sidste Instants hører under Domstolene, og at det vilde kunne fremkalde lidet ønskelige Konflikter, hvis Lovgivningsmagten vilde give en Fortolking, medens Domstolene muligvis senere kom til at gjøre en anden gjældende. Hvad Lovgivningsmagten har fuldkommen fri Haand over, det er at give en ny Lov, hvis en ældre Lov antages at være opfattet og anvendt paa en urigtig Maade. Dette kan den gjøre, men jeg troer ikke, at det vilde være heldigt, om Lovgivningsmagten vilde foregribe den Fortolking af en Lov, der nu eengang er givet, som maatte blive gjort gjældende af Domstolene og Regjeringen. Jeg antager imidlertid, som sagt, at mit Forslag i denne Henseende slet ikke stiller Sagen paa nogen anden Maade end den ærede Rigsdagsmands Lovforslag. Naar han berørte, at i et Andragende fra den paagjældende Mand, hvilket jeg naturligvis ikke paa nogen Maade vilde holde mig tilbage fra at forelægge Rigsdagen efter hans Begjæring, er den Anstuelse gjort gjældende, at Loven af 1861 ogsaa skulde være anvendelig paa Samsø, saa seer jeg ikke, at dette gjør Noget til Sagen. Af den Omstændighed, at denne Mening er udtalt af den paagjældende private Mand, følger ingenlunde, at Lovgivningsmagten skulde anerkjende denne hans Formening for rigtig, fordi man for at undgaae Misbrug eller Ulemper, navnlig for de paagjældende Fæstere, anseer det rigtigt at give en ny Lov, som bestemmer, hvorledes dette Forhold i Fremtiden skal ordnes. Den ærede Rigsdagsmand for Svendborg Amt's 6te Valgkreds (S. A. Hansen) gjorde dernæst gjældende, at den Betragtning ikke skulde være vel begrundet, paa hvilken jeg nærmest havde støttet mit Endringsforslag, den nemlig, at det ikke vilde være tilstrækkelig bespørgt at undrage Fæsterne paa Samsø de Goder, som ved Loven af 19de

Februar 1861 ere tillagte Fæstebønder i Almindelighed. Han søgte at paavise, hvorledes der ikke kunde blive Spørgsmaal om, at de Goder, som Loven af 19de Februar 1861 tillægger Fæstere i Almindelighed, praktisk kunde komme til Anvendelse for Fæsterne paa Samsø. I den Anledning skal jeg tillade mig at gjøre opmærksom paa, at af disse Goder, hvorpaa jeg ved første Behandling henledte Opmærksomheden, var der nogle, som den ærede Rigsdagsmand slet ikke omtalte. Jeg gjorde opmærksom paa, at ifølge Lovens § 5 skal der gives Fæsterens Bo eller den aftrædende Fæster Erstatning, ikke blot for Opsførelsen af nye nødvendige Bygninger og for hensigtsmæssige Bygninger samt for meget betydelige Forbforbedringer, men ogsaa for mindre Forbforbedringer, der have medført Omkostninger, for hvilke det ikke kan antages, at Fæsteren i sin Besiddelsestid allerede er tilstrækkelig fyldbestgjort. Jeg indseer ikke, hvorfor denne Bestemmelse ikke skulde kunne komme Fæsterne paa Samsø til Gode, ligesaa vel som Fæsterne udenfor Samsø. Dette omtalte den ærede Rigsdagsmand slet ikke. Dernæst skal jeg tillade mig at formene, at det ogsaa vil være et Gode for det store Fleertal af Fæsterne paa Samsø, naar den Bestemmelse i Loven af 19de Februar 1861 kommer til Anvendelse, hvorved man har søgt at ordne Forholdet saaledes, at der bliver en Opmuntring, for ikke at sige en Fristelse, for Fæstegodsbesidderne til at afhænde deres Bøndergods til fri Eiendom eller til Arvesætte, med Ret til at sælge og pantsætte. Med denne Bestemmelse i Lovens § 2 tilhigtede man vistnok ikke blot at aabne Fæstegodsæierne Afgang til at inddrage hver 10de Gaard til fri Raabighed; nei, man tilhigtede at fremme Selveiendoms Udbredelse, og man gav Bestemmelsen om Retten til at inddrage hver 10de Gaard, naar Eieren folgte de 9 Gaarde, for at opmuntre ham til at foretage Afhændelser, som man fandt at være i Fæstebondestandens Interesse. § 2 i den nævnte Lov maa altsaa væsentlig opfattes som en Bestemmelse, den lovgivende Magt i sin Tid har givet af Hensyn til Fæstebondens Tarv. Lader man nu Loven af 19de Februar 1861 blive uden Anvendelse paa Samsø, kommer heller ikke denne Bestemmelse til Anven-